

Południowa wergencja nasunięć w strefie przyskałkowej (Zázrivá, Orawa, Karpaty Zachodnie)

František Marko*

Pasma fałdów i nasunięć alpinotypu charakteryzuje biegunowość transportu tektonicznego. Konwergencja płyt prowadzi do skrócenia, zwykle rozumianego przez fałdową i/lub nasunięciową wergencję frontu orogenu. Widoczna wergencja tektonicznego przemieszczenia w kierunku frontu orogenu może być tłumaczona wzmoczoną propagacją zaplecza w stosunku do stabilnego przedpola (przedgórze), pchającego litotektoniczne jednostki orogenu. Mezo- i neoalpejska ewolucja strukturalna/tektoniczna Karpat Zachodnich była kontrolowana przez długotrwałe (późna kreda — dziś) ściskanie pomiędzy płytą europejską a pchaną na północ przez afrykańską płytę litosferyczną Apulię. Doprowadziło to do silnej dominacji struktur tektonicznych o północnej wergencji zarówno w wewnętrznych, jak również zewnętrznych Karpatach, gdzie asymetryczna pryzma akrecyjna tworzona była poprzez

konsumpcję quasioceanicznej płyty penińskiej (Vahic). Tym niemniej, tektoniczne struktury o południowej wergencji (wysokokątowe nasunięcia) zostały już opisane we wschodniej części pienińskiego pasa skałkowego.

Terenowe dowody obecności nasunięć/uskoków odwróconych o południowej wergencji zaobserwowano ostatnio również w strefie przyskałkowej, orawskiej części pienińskiego pasa skałkowego, niedaleko miejscowości Zázrivá. Utwory paleogenu centralnokarpackiego, obrzeżające pieniński pas skałkowy od południa, są sfałdowane oraz występują tu nasunięcia o południowej wergencji. Nasuwanie wsteczne oraz fałdowania przejawiają się w mezostrukturach, notowanych zarówno w odsłonięciach, jak również w wynikach analiz położenia warstw, badanych podczas kartowania geologicznego omawianego obszaru.

Najlepsze odsłonięcie w przekopie drogi Zázrivá–Terchová ukazuje dobre dowody poeocenińskiej genezy uskoków odwróconych o południowej wergencji.

Obserwowane w odsłonięciu, w dolnej części wysokokątowego nasunięcia fałdy oblekające, jak również uporządkowane łuski tektoniczne, ewidentnie przemieszczone z północy na południe, świadczą o wsteczno-nasunięciowej kinematyce.

*Department of Geology and Paleontology, Comenius University, Faculty of Natural Sciences, Mlynská dolina, SK842 15, Bratislava, Slovak Republic; marko@nic.fns.uniba.sk